

Høringsuttalelse vedrørende Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR).

Dronning Mauds Minne, Høgskole for førskolelærerutdanning har sett på høringsforslaget fra Kunnskapsdepartementet av 26.1.2011. Etter som departementet i utgangspunktet ikke ber om kommentarer til de nivåene i NKR som vedrører direkte vår egen virksomhet, dvs høyere utdanning, vil vi primært kommentere det første punktet det bes om kommentarer til, altså gi uttrykk for *generelle merknader*. Her vil vi også kommentere på et generelt plan litt om innholdet i og formuleringer av læringsutbytte på de ulike nivå, med fokus på de tre kompetanseformene, kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse.

1. Generelle merknader

Som førskolelærerutdanningsinstitusjon er vi opptatt av barnehagens sentrale funksjon i dagens samfunn. I og med flyttingen av barnehagesektoren og avdelingen som har barnehagen som arbeidsfelt fra BFD til KD, er det jo erklært politikk at barnehagen utgjør første steg i utdanningsløpet, og barns første institusjonelle læringsarena. I den sammenheng kan det også vises til de første drøftinger av begrepet *livslang læring*, der det var tydelig at OECD ønsket å inkludere også barnehagen, fordi en ville understreke dens store betydning som selve fundamentet for grunnopplæringen i skolen.

Ut fra dette mener vi det er ønskelig at *barnehagesektorens betydning for livslang læring*, også er reflektert i et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) for hele utdanningsløpet i samfunnet vårt. Det kan også vises til at de nye formålsparagrafene i hhv Lov om Barnehager og Lov om grunnopplæringen er utformet slik at de viser sammenhengen mellom de ulike deler av barn og unges utdanningsløp, bl.a. ser en at begge formålene retter fokus mot barns medvirkning, læring og danning (KD, 2008).

Hvordan en slik synliggjøring og klargjøring av barnehagens plass i utdanningsløpet skal skje, kan det være ulike tilnærminger til. Ifølge Høringsforslaget (2.2) er formålet med kvalifikasjonsrammeverket at det skal beskrive hvilke former for kompetanse de ulike delene av utdanningssystemet skal bidra med, og sammenhengen mellom de ulike delene. Ut fra dette vil det kanskje være naturlig at en beskrivelse av barnehagen som del av utdanningssystemet fokuserer på de kompetanseområdene som barnehagen (gjennom sin formålsparagraf og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver) har fokus på.

Vi ser at en mulig utfordring med en slik innlemming av barnehagen i NKR kan være at formuleringene av/om læringsutbytte for utdanningsløpet ellers handler om individers ("kandidaters") læringsutbytte. DMMH er opptatt av å fastholde prinsippet om at det først og fremst er *barnehagens*, ikke det enkelte *barnets* "måloppnåelse" som skal (kunne) vurderes. (Jfr RP 06, pkt 4.3, Vurdering av barnehagens arbeid.)

Dette mener vi på den ene side er i samsvar med formuleringer i høringsdokumentet (2.2) om at beskrivelsene skal "vise progresjonen i systemet". Mens det på den annen side nok kan oppfattes som problematisk når det fastslås at "kvalifikasjonene beskrives gjennom læringsutbytte heller enn gjennom innsatsfaktorer". Vi vil mene at det i alle fall for barnehagens vedkommende er riktig å fastholde den todelte beskrivelsen av arbeidet med måloppnåelse som Rammeplanen bruker. Nemlig på den ene siden beskrivelser av *mål* for barnas utbytte, formulert som at "barnehagen skal bidra til at barna: - får innsikt i ...; - får kjennskap til ...", men også " - erfarer/opplever at ..." (noe er viktig eller positivt). På den annen side vektlegger Rammeplanen at disse målene kan og skal nås (rettere at barnehagen "arbeider i retning av disse målene") ved at *personalet kan og*

gjør noe. Dette mener vi gjenspeiler et relasjonelt perspektiv på utvikling, læring og danning, som en kanskje kan stille et kritisk spørsmål ved om en ensidig vektlegging av individuelle kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse får fram?

I forlengelsen av det siste spørsmålet i foregående avsnitt, kan det etter vårt syn stilles et spørsmål om i hvilken grad tredelingen av kompetanseområder, der det tredje området i tillegg til kunnskaper og ferdigheter er definert som "generell kompetanse", er i tråd med nyere forståelser av læring som en kompleks og sammenvevd prosess?

Etter høgskolens oppfatning er det grunnleggende viktig at beskrivelser av læringsutbytte på alle nivå, ikke bare omfatter kunnskaper og ferdigheter, men også holdninger og holdningsutvikling. Også for læringsutbytte i høyere utdanning er dette meget viktig (jf. Aamodt, Prøitz, Hovdhaugen & Stensaker, 2007). Begrepet læringsutbytte har fått aktualitet i Norge først i de senere år, gjennom internasjonale reformprosesser (jf. "learning outcomes"). Begrepet omfatter både hva studenter *har tilegnet seg* i løpet av et studium, inkludert kvalifikasjoner som går på tvers av fag, såkalte nøkkelkompetanser (generiske ferdigheter). Men det kan også stå for mer eller mindre presise beskrivelser av hva studenter *skal lære*. Det er i forhold til den siste forståelsen at kvalifikasjonsrammeverkene kommer inn i bildet. Internasjonalt finner vi den første anvendelsen innenfor OECD, mens den andre er mer anvendt innenfor EU med tanke på reformprosesser.

Vi kan altså si at læringsutbytte både kan være *læringsresultater* og *læringsmål*. I ovennevnte rapport påpekes at det i dag i liten grad finnes gode mål på læringsutbytte, av de som er tilgjengelige (op.cit. side 50). Kvalifikasjonsrammeverket er utviklet ut fra tanken om kvalitet i høyere utdanning. Det understrekes her at rammeverkene er avhengige av at de blir tatt i bruk og av tillit, for å kunne fungere tilfredsstillende. Det må foreligge en felles forståelse av hva et godt læringsutbytte skal være og av hva som skaper et godt læringsutbytte. Læringsutbyttebeskrivelsene ved våre universiteter varierer, og det er også variasjoner fra fag til fag. I nevnte rapport anbefales både kunnskapsmål, ferdighetsmål og *holdningsmål*. Kunnskapsmål (kunnskaper om noe) og ferdighetsmål (ferdigheter i analyse, å beskrive, å fortolke, evne til å integrere kunnskaper, samt handlingskompetanse, osv.), er jo med i framstillingen av læringsutbytte i NKR. Etter vårt syn er det viktig å se at også holdningsmål er læringsmål (jfr. f. eks. Universitetet i Oslo). Slike holdningsmål kan være formulert som at studiet skal utvikle respekt for vitenskapelige verdier, som omfatter åpenhet, upartiskhet, presisjon, konsistens, etterrettelighet, og betydningen av å skille mellom dokumenterbar kunnskap og meningsyttringer.

Etter vår mening kan en i prinsippet tenke seg at slike og andre holdningsmål kan benyttes på ethvert trinn i utdanningsløpet, også i barnehagen, for eksempel ved å beskrive barnas evne til å desentrere, deres empatiske evne, og evnen til å inkludere andre i et fellesskap; videre evne til å ha respekt for andre, være åpen for andres meninger, evne til rettferdighet osv. Vi vil hevde at formålsparagrafene for henholdsvis barnehage og skole, gjennom sin oppfordring til medvirkning, skaperglede, og evne til å bidra til fellesskap og tilhørighet, framhever hvordan helt grunnleggende holdninger blant barn utvikles meget tidlig, og blir av sentral betydning for læringsutbyttet i skolen, og senere i livet.

